

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
Дніпропетровське обласне територіальне відділення

РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

22.07.2016

м. Дніпропетровськ

№ 22/01-14/04-16

Справа № 28/04-03-3/16

Про порушення законодавства про
захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Дніпропетровського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання з попередніми висновками першого відділу досліджень і розслідувань Дніпропетровського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 08.07.2016 року № 59 у справі № 28/04-03-3/16, розпочатої розпорядженням адміністративної колегії Дніпропетровського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 31.05.2016 року № 29/01-15/04-16р за ознаками порушення законодавства про захист економічної конкуренції виконавчим комітетом Дніпропетровської міської ради, передбаченого пунктом сьомим статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», визначеного статтею 17 цього Закону, у вигляді антиконкурентних дій органів влади, органів місцевого самоврядування,

ВСТАНОВИЛА:

В ході розгляду справи, за результатами проведення перевірки інформації, наданої Дніпропетровською міською радою на вимогу Дніпропетровського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України в ході розгляду заяви громадянки [інформація з обмеженим доступом], яка є споживачем послуг комунального підприємства «Дніпроводоканал» (далі – КП «Дніпроводоканал», Підприємство) щодо укладання договору про надання послуг з централізованого водопостачання, умови якого не відповідають Типовому договору, встановлено наступне.

Повноваження органів місцевого самоврядування та виконавчих органів рад визначено Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Відповідно до частини першої статті 10 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» Дніпропетровська міська рада є органом місцевого самоврядування, що представляє відповідну територіальну громаду та здійснює від її імені та в її інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією України та законодавством України.

Відповідно до частини першої статті 11 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконавчими органами, зокрема селищних рад є їх виконавчі комітети, відділи, управління та інші створювані радами виконавчі органи.

Дніпропетровська міська рада (далі – Міська рада) у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є органом влади.

Місцезнаходження Міської ради (фактичне та юридичне): 49000, м. Дніпропетровськ, пр. Д. Яворницького, 75 (, пр. К. Маркса, 75).

Організаційно-правова форма – орган місцевого самоврядування.

Міська рада є юридичною особою, здійснює діяльність на підставі Статуту територіальної громади міста Дніпропетровська, прийнято Дніпропетровською міською радою XXIII скликання 13 червня 2001 року та зареєстровано Дніпропетровським обласним управлінням

юстиції 20 червня 2001 року. Статут територіальної громади міста Дніпропетровська є основним нормативно-правовим актом територіальної громади міста, діє на території міста і має вищу юридичну силу стосовно інших актів органів і посадових осіб місцевого самоврядування.

Відповідно до довідки від 24.12.2012 року № 697906 Дніпропетровську міську раду внесено до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України за номером 26510514. Основний вид діяльності – державне управління загального характеру (84.11).

Відповідно до довідки від 24.12.2012 року №697907 виконавчий комітет Дніпропетровської міської ради внесено до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України за номером 04052092. Основний вид діяльності – державне управління загального характеру (84.11).

З інформації Міської ради та Підприємства з'ясовано, що послуги з централізованого водопостачання та водовідведення в м. Дніпропетровськ здійснює КП «Дніпроводоканал».

Централізоване водопостачання та водовідведення, згідно із статтею 5 Закону України «Про природні монополії», віднесено до сфери діяльності суб'єктів природної монополії.

Інших суб'єктів господарювання, що надавали у період 2015 року та протягом поточного періоду 2016 року послуги з централізованого водопостачання та водовідведення та з боку яких КП «Дніпроводоканал» зазнає значної конкуренції в межах м. Дніпропетровськ, не встановлено.

Таким чином, в розумінні статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» становище КП «Дніпроводоканал» має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку послуг з централізованого водопостачання та водовідведення у період 2015 року та протягом поточного періоду 2016 року в межах міста Дніпропетровськ, де розташовані мережі цього підприємства.

Взаємовідносини між виконавцем та споживачем на ринку централізованого водопостачання та водовідведення регулюються: Законом України «Про житлово-комунальні послуги», Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», Законом України «Про питну воду та питне водопостачання», постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 року №630 «Про затвердження Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення та типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення» (далі – Постанова №630).

Статтею 4 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» визначені суб'єктами відносин у сфері питної води та питного водопостачання: органи виконавчої влади, до сфери управління яких належать об'єкти питного водопостачання; органи місцевого самоврядування, до сфери управління яких належать об'єкти питного водопостачання; підприємства питного водопостачання; споживачі питної води.

Абзацом третім частини першої статті 23 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» визначено право підприємства питного водопостачання про те, що у разі внесення споживачем не в повному обсязі плати за використану питну воду обмежити його питне водопостачання до рівня екологічної броні питного водопостачання.

Статтею 1 цього Закону термін «екологічна броня питного водопостачання» визначений, як мінімальний рівень використання питної води споживачами (крім населення), необхідний для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру.

Відповідно до статті 2 цього Закону його дія поширюється на всі суб'єкти господарювання, що виробляють питну воду, забезпечують міста, інші населені пункти.

Стаття 7 цього Закону зазначає, що держава гарантує захист прав споживачів у сфері питної води та питного водопостачання, зокрема, шляхом встановлення екологічної броні питного водопостачання.

Статтею 48 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» передбачено, що спори з питань питної води та питного водопостачання розглядаються у судовому порядку.

Постановою № 630 затверджені Правила надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення (далі – Правила) та типовий договір про

надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення (далі – Типовий договір).

Пунктом 8 Правил визначено, що послуги надаються споживачеві згідно з договором, що оформляється на основі типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення.

Пунктом 23 Правил визначено, що за несвоєчасну оплату послуг споживач сплачує пеню в установлених законом та договором розмірах.

Згідно пункту 20 Типового договору споживач несе відповідальність за несвоєчасне внесення платежів за послуги – шляхом сплати пені.

Тобто, Законом України «Про питну воду та питне водопостачання» не передбачено застосування обмеження питного водопостачання шляхом відключення споживачів категорії населення від водопровідних мереж за несвоєчасну оплату послуг.

Отже, застосування суб'єктом господарювання на ринку питного водопостачання будь-якого не передбаченого чинним законодавством порядку обмеження споживачів питної води, може призводити до ущемлення інтересів споживачів.

З матеріалів заяви громадянки [інформація з обмеженим доступом] з'ясовано, зокрема, що умови договорів на надання населенню послуг з водопостачання та водовідведення, які укладає КП «Дніпроводоканал», не відповідають умовам Типового договору, затвердженого Постановою № 630, а саме: Підприємство розширило свої права, у порівнянні з правами виконавця, визначеними Типовим договором.

Так, пунктом 5.1.3 договору про надання населенню приватного сектору послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення від 06.07.2015 року [інформація з обмеженим доступом], запропонованого Підприємством до укладання Заявнику, передбачено право Виконавця на *припинення надання Послуг у разі прострочення оплати понад 1 місяць до ліквідації заборгованості та оплати Споживачем робіт з припинення та відновлення надання Послуг.*

КП «Дніпроводоканал» листом від 16.10.2015 року № 12540/28-06 повідомило наступне:

- обмеження послуг централізованого водопостачання населенню приватного сектору через несплату заборгованості було здійснено за період 2015 року для 6 абонентів (копії відповідних актів додані);

- у своїй діяльності Підприємство керується рішенням виконавчого комітету Дніпропетровської міської ради від 26.02.2013 року № 82 «Про раціональне ведення водного господарства міста» (далі – Рішення № 82).

Так, факти 6 відключень підтверджено додатково наданими Підприємством до зазначеного листа копіями відповідних актів.

Міською радою до листа від 13.11.2015 №3/5401 надано копію Рішення № 82.

Рішенням № 82, зокрема передбачено (*початок цитати*):

«... 10. Усім споживачам:

10.1. Забезпечувати безперешкодний доступ відповідальних представників КП «Дніпроводоканал» до водопровідних або каналізаційних мереж та обладнання для контролю за рівнем споживання питної води, опломбування або розпломбування приладів обліку, а також для виконання відключення і обмеження споживання...

12.4. Обмежувати питне водопостачання/водовідведення до рівня екологічної броні абонентам, які мають заборгованість за спожиті послуги водопостачання та водовідведення, понаднормативні нарахування, борги за перевищення ДК, несплачену пеню.» (*кінець цитати*).

З приводу наведеного, Дніпропетровською міською радою у листі від 13.11.2015 року №3/5401 надані наступні пояснення, зокрема щодо випадків/обставин для застосування Підприємством положень Рішення № 82 стосовно права Підприємства на відключення і обмеження споживання послуг споживачам категорії «населення» (*початок цитати*):

«... Відключення водопостачання споживачам категорії «населення» проводиться у разі:

1. самовільного підключення до мереж централізованого водопостачання та водовідведення при відсутності договірних відносин з підприємством;

2. письмової заяви абонента про припинення водопостачання, у відповідності до п. 29.3 Постанови Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630...

3. за заборгованість за спожиті послуги централізованого водопостачання/водовідведення.

п.4. У зв'язку з тим, що в п. 12.4. Рішення № 82 немає жодних обмежень, він застосовується до споживачів категорії «населення». *(кінець цитати)*.

З метою об'єктивного та неупередженого розгляду заяв та справ, Дніпропетровське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України листом №2925/24/04-15 від 29.10.2015 зверталось через Антимонопольний комітет України до Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (далі – Мінрегіон) для отримання роз'яснень щодо особливостей укладання договорів на надання населенню послуг з водопостачання та водовідведення, щодо обмеження питного водопостачання та водовідведення споживачам категорії населення, які не в повному обсязі вносять плату за спожиті послуги.

Так, у листі від 06.01.2016 за №7/9-106 Мінрегіоном зазначено наступне *(початок цитати)*:

«Відповідно до статті 611 Цивільного кодексу України у разі порушення зобов'язання настають правові наслідки, встановлені договором або законом, зокрема: припинення зобов'язання внаслідок односторонньої відмови від зобов'язання, якщо це встановлено договором або законом, або розірвання договору.

Відповідно до статті 16 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» комунальні послуги надаються споживачам безперервно, виключно за винятком часу перерв на:

- проведення ремонтних і профілактичних робіт виконавцем/виробником за графіком, погодженим з виконавчими органами місцевих рад або місцевими державними адміністраціями згідно з нормативними документами;

- міжопалувальний період для систем опалення;

- ліквідацію наслідків аварій або дії обставин непереборної сили.

Відповідно до пунктів 5, 10 частини третьої статті 20 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» споживач зобов'язаний оплачувати житлово-комунальні послуги у строки, встановлені договором або законом та у разі несвоєчасного здійснення платежів за житлово-комунальні послуги сплачувати пеню у встановлених законом чи договором розмірах.

Відповідно до пункту 1 «Предмету договору» вищезазначеного Типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, виконавець зобов'язується своєчасно надавати споживачеві відповідної якості послуги з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, а споживач зобов'язується своєчасно оплачувати надані послуги за встановленими тарифами у строки і на умовах, що передбачені договором.

Відповідно до пункту 20 Типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення споживач несе відповідальність згідно із законодавством і цим договором, зокрема за несвоєчасне внесення платежів за послуги – шляхом сплати пені.

У разі порушення договірних зобов'язань однією із сторін або недосяжності домовленості у вирішенні спірних питань між сторонами, відповідно до статті 48 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» спори з питань питної води та питного водопостачання розглядаються у судовому порядку. *(кінець цитати)*.

Тобто, для суб'єктів природних монополій – виконавців послуг централізованого водопостачання та водовідведення відповідно до законодавства України не передбачено право припиняти постачання холодної води споживачам категорії населення через заборгованість. Тому, включення КП «Дніпроводоканал» в договір про надання населенню приватного сектору послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення умов щодо припинення зазначених послуг у разі прострочення оплати понад 1 місяць до ліквідації заборгованості суперечить вимогам законодавства у сфері житлово-комунальних послуг та може призвести до ущемлення інтересів споживачів категорії населення.

Застосування суб'єктом господарювання на ринку централізованого постачання питної води не передбаченого чинним законодавством порядку обмеження побутових споживачів питної води може призводити до ущемлення інтересів споживачів.

Таким чином, споживачі категорії *населення* у м. Дніпропетровськ можуть бути обмежені в своїх правах і захисті своїх інтересів при отриманні послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення, що надаються Підприємством, оскільки умови укладених КП «Дніпроводоканал» договорів з зазначеними споживачами не відповідають істотним умовам, які передбачені Законом України «Про житлово-комунальні послуги» та Постановою № 630.

Відсутність конкуренції на ринку надає можливість КП «Дніпроводоканал» укладати з населенням договори, умови яких можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів.

Отже, виконавчий комітет Міської ради, прийнявши Рішення № 82, яким надано дозвіл КП «Дніпроводоканал» на відключення споживачів категорії *населення* від водопровідних мереж за заборгованість за спожиті послуги централізованого водопостачання/водовідведення, в той час, як таке відключення суперечить законодавству в житлово-комунальній сфері, створив умови Підприємству для вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

Листом від 13.11.2015 р. №3/5401 Міська рада повідомила, що Рішення №82 чинне.

Дії КП «Дніпроводоканал» щодо укладання з населенням договорів про надання населенню приватного сектору послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення, умови яких не відповідають вимогам нормативно-правових актів, а також дії КП «Дніпроводоканал» щодо припинення надання послуг централізованого водопостачання населенню всупереч вимог чинного законодавства України можуть призвести до порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом другим статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», визначеного частиною першою статті 13 цього Закону, у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку централізованого водопостачання та водовідведення, шляхом ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Внаслідок відсутності у споживачів категорії *населення* м. Дніпропетровськ, де розташовані мережі Підприємства, альтернативи вибору надавача послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, Рішенням № 82 виконавчий комітет Дніпропетровської міської ради створив умови Підприємству для вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Дії виконавчого комітету Дніпропетровської міської ради щодо надання дозволу комунальному підприємству «Дніпроводоканал» обмежувати питне водопостачання/водовідведення абонентам категорії «населення», які мають заборгованість за спожиті послуги водопостачання та водовідведення рішенням виконавчого комітету Дніпропетровської міської ради від 26.02.2013 року № 82 «Про раціональне ведення водного господарства міста», що суперечить законодавству в житлово-комунальній сфері, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом сьомим статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», визначеним статтею 17 цього Закону, шляхом дій органів місцевого самоврядування, що полягають у створенні умов суб'єкту господарювання для вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

В ході розгляду справи Дніпропетровською міською радою або її виконавчим комітетом не надано пояснень та додаткових матеріалів.

На подання про попередні висновки від 08.07.2016 року № 59 у справі № 28/04-03-3/16, надіслане Дніпропетровським обласним територіальним відділенням з супровідним листом від 08.07.2016 року № 1700/27/04-16 на адресу Дніпропетровської міської ради, а також надіслане з супровідним листом від 08.07.2016 року № М-1699/29/04-16 на адресу громадянки [інформація з обмеженим доступом], сторони не надали заперечення.

Враховуючи викладене вище та керуючись статтею 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48, 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 року №5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 06.05.1994р. за

№ 90/299 (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 року № 169-р), із змінами та доповненнями, адміністративна колегія Дніпропетровського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету,

ВИРІШИЛА:

1. Визнати дії виконавчого комітету Дніпропетровської міської ради щодо надання дозволу комунальному підприємству «Дніпроводоканал» обмежувати питне водопостачання/водовідведення абонентам категорії «населення», які мають заборгованість за спожиті послуги водопостачання та водовідведення рішенням виконавчого комітету Дніпропетровської міської ради від 26.02.2013 року № 82 «Про раціональне ведення водного господарства міста», що суперечить законодавству в житлово-комунальній сфері, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом сьомим статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», визначеним статтею 17 цього Закону, шляхом дій органів місцевого самоврядування, що полягають у створенні умов суб'єкту господарювання для вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

2. Зобов'язати виконавчий комітет Дніпропетровської міської ради припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції в двомісячний термін з дня отримання рішення шляхом приведення рішенням виконавчого комітету Дніпропетровської міської ради від 26.02.2013 року № 82 «Про раціональне ведення водного господарства міста» у відповідність вимогам законодавства у житлово-комунальній сфері та законодавства про захист економічної конкуренції в частині скасування дозволу комунальному підприємству «Дніпроводоканал» обмежувати питне водопостачання/водовідведення абонентам категорії населення, що мають заборгованість за спожиті послуги водопостачання та водовідведення.

Голова
адміністративної колегії

О.Я. ТУРКОВСЬКИЙ